
PRZYKŁADOWY ARKUSZ EGZAMINACYJNY HISTORIA

POZIOM PODSTAWOWY

Czas pracy 120 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 21 stron (zadania 1–29). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Rozwiązania zadań zamieść w miejscu na to przeznaczonym.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.

Życzymy powodzenia!

Za rozwiązanie
wszystkich zadań
można otrzymać
łącznie **100 punktów**.

Zadanie 1. (3 pkt)

Podaj definicje wymienionych niżej terminów historycznych związanych ze starożytnymi wojnami.

a) hoplita

.....
.....
.....

b) falanga

.....
.....
.....

c) triera

.....
.....
.....

Zadanie 2. (2 pkt)

Przeanalizuj ilustrację, a następnie podaj nazwę antycznego stylu architektonicznego, jaki reprezentują kolumny świątyni przedstawionej na fotografii. Wyjaśnij, co na to wskazuje.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 3. (3 pkt)

Do informacji podanych w tabeli, dopisz imiona antycznych filozofów.

a) Założył szkołę zwaną lykejonem. Twierdził, że istnieją tylko rzeczywiste byty. Zanegował idealistyczny system swego nauczyciela.	
b) Przypisuje się mu autorstwo słów: „wiem, że nic nie wiem”. Wierzył w istnienie absolutnej prawdy i dobra.	
c) Głosił, że najwyższą wartością jest cnota. Aby ją osiągnąć, trzeba się w zgodzie z naturą – wyrzec majątku, odrzucić przyjęte zwyczaje i narzucone przez cywilizację wartości. Według legendy mieszkał w cysternie na wodę lub w beczce.	

Zadanie 4. (4 pkt)

Każde z wymienionych w tabeli stwierdzeń dotyczących dziejów starożytnego Rzymu oznacz literą P, jeśli jest prawdziwe, lub literą F, jeśli jest fałszywe.

a) Rzym stał się republiką w wyniku powstania Spartakusa.	
b) Rzym stał się republiką w VI w. p.n.e.	
c) Najwyższą władzę w republikańskim Rzymie sprawowali konsulowie.	
d) Senatorowie w starożytnej republice rzymskiej byli wybierani przez komicje.	

Zadanie 5. (3 pkt)

Przeanalizuj tekst źródłowy, a następnie, posiłkując się wiedzą pozaźródłową, wykonaj polecenia.

Tacyt, Żywot Agrykoli

*Chcąc [...], żeby ludność rozproszona, nieokrzesana i dlatego do wojen pochopna przyzwyczaiła się drogą rozrywek do spokoju i bezczynności, napomina ich Agrykola [namiestnik Brytanii] osobiście, wspiera oficjalnie, aby budowali świątynie, rynki i domy, chwalcąc ochoczych i ganiąc opieszalnych. [...] Nadto synów naczelników kazał kształcić [...] i przenośli talent Brytyjczyków nad pilność Galów, tak że oni, którzy dopiero co odtręcali język Rzymu, zapragnęli jego wymowy. Potem [...] powoli doszli do [...] **portyków**, łaźni i wykwinionych uczt [...].*

Cyt. za: E. Wipszycka, *Cywilizacja starożytna*, Warszawa 1999.

a) Spośród wymienionych niżej pojęć podkreśl to, które najlepiej opisuje proces przedstawiony w tekście.

barbaryzacja,	synkretyzm,
pauperyzacja,	romanizacja,
tezauryzacja,	eksterminacja

b) Wyjaśnij, w jakim celu Rzymianie podejmowali działania opisane w tekście źródłowym.

.....

.....

.....

.....

.....

c) Wyjaśnij, co oznacza słowo podkreślone w tekście.

.....

.....

.....

.....

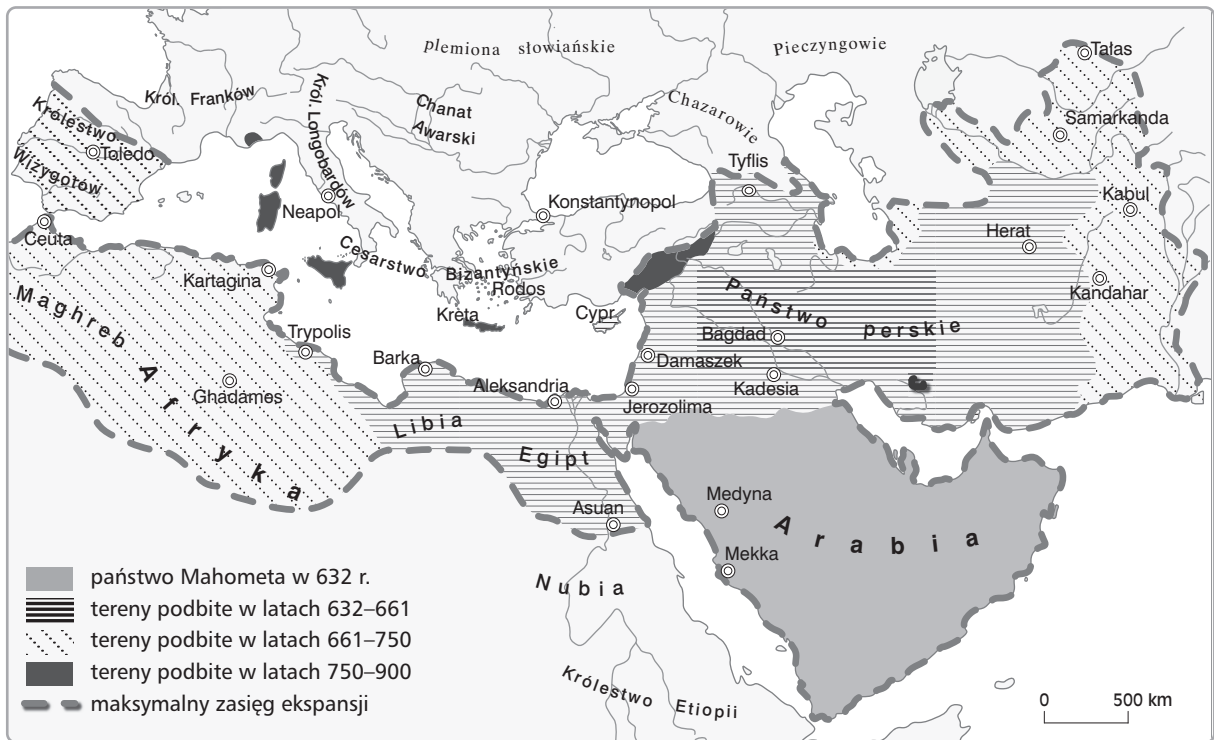
Zadanie 6. (2 pkt)

Uporządkuj chronologicznie wydarzenia z dziejów chrześcijaństwa, przy najwcześniejszym stawiając literę A, zaś przy najpóźniejszym literę B. Pozostałych wydarzeń nie oznaczaj.

a) Edykt mediolański cesarza Konstantyna	
b) Przyjęcie chrztu przez Chlodwiga	
c) Ogłoszenie przez cesarza Todezjusza chrześcijaństwa religią państwową	
d) Wielka schizma	
e) Pierwszy sobór powszechny w dziejach chrześcijaństwa (nicejski)	

Zadanie 7. (3 pkt)

Przeanalizuj mapę, a następnie, posiłkując się wiedzą pozaźródłową, wykonaj polecenia.

a) Podaj nazwy trzech wysp opanowanych przez Arabów między połową VIII a końcem IX w.

.....

.....

b) Podaj wiek, w którym Arabowie opanowali Jerozolimę

c) Wyjaśnij, jakie znaczenie dla ekspansji Arabów miała bitwa pod Poitiers. Podaj imię wodza, z którego wojskami starli się tam Arabowie.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 8. (4 pkt)

Podkreśl cztery terminy związane z dziejami religii w średniowieczu.

sunnityzm,	wilkierz,
symonia,	hidźra,
opole,	anachoretyzm,
wolnizna,	felonia

Zadanie 9. (5 pkt)

Przeanalizuj tekst źródłowy, a następnie, posiłkując się wiedzą pozaźródłową, wykonaj polecenia.

Powiem więc, że [...] w sławnym mieście Florencji, klejnot miast włoskich stanowiącym, wybuchła zaraza morowa, sprowadzona wpływem ciał niebieskich albo też słusznie przez Boga zesłana dla ukarania grzechów naszych. Mór zaczął się na kilka lat przedtem na Wschodzie i spowodował tam wielkie spustoszenia. Powoli, z miejsca na miejsce się przenosząc, zaraza do krajów zachodnich dotarła. Zapobieżenia ludzkie na nic się wobec niej zdały. Nie pomogło oczyszczanie miast przez ludzi do tego najętych, zakaz wprowadzania chorych do grodu, różne przestrzeżenia, co czynić należy, aby zdrowie zachować, ani też pokorne modlitwy, procesje i wszelkie pobożne dzieła. Wiosną tego roku mór począł w przedziwny sposób okrutne spustoszenie czynić. [...] Na chorobę tę nie miała środka sztuka medyczna; bezsilni byli też wszyscy lekarze. [...] Wśród takich opresyj [...] osłabła, a nawet całkiem szczęła siła tak człowieczych, jak i Bożych praw. Jej stróże i wykonawcy bądź to poumierali, bądź chorzeli, albo też tylu podwładnych utracili, że obowiązków urzędu swego dopełniać nie mogli. Każdy przeto mógł czynić, co chciał.

G. Boccaccio, *Dekameron*, przeł. E. Boye, t. 1, Warszawa 1975.

a) Podaj nazwę choroby, która nawiedziła Florencję, a określono ją w tekście jako zarazę morową.

.....

b) Wyjaśnij, co autor tekstu uznawał za przyczynę epidemii, a następnie przedstaw jej przyczyny według współczesnej nauki.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

c) Opisz sposoby, jakimi mieszkańcy Florencji zwalczali chorobę i zapobiegali jej rozprzestrzenieniu się.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

d) Przedstaw własnymi słowami skutki epidemii opisane przez autora.

.....

.....

.....

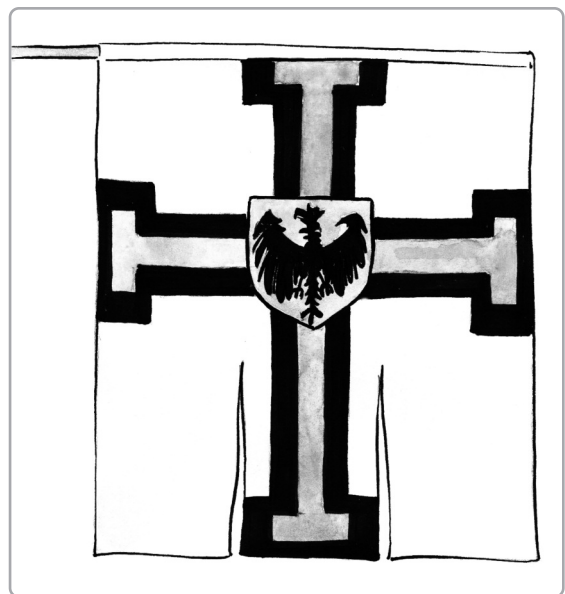
.....

Zadanie 10. (4 pkt)

Przeanalizuj rycinę, a następnie, posiłkując się wiedzą pozazródłową, wykonaj polecenia.

a) Podkreśl nazwę zakonu, z którego dziejami związana jest rycina.

- Zakon Szpitala Najświętszej Panny Marii
Domu Niemieckiego w Jerozolimie
- Zakon Szpitalników
św. Jana z Jerozolimy
- Zakon Rycerzy Świątyni
- Zakon Braci Kaznodziejów
- Towarzystwo Jezusowe

b) Oceń rolę, jaką w dziejach Polski odegrał zakon podkreślony przez ciebie w punkcie a). Uzasadnij swoje zdanie, przytaczając dwa przykłady z dziejów Polski.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 11. (7 pkt)

Przeanalizuj mapę i tablicę genealogiczną, a następnie, posiłkując się wiedzą pozazródłową, wykonaj polecenia.

a) Wymień synów Bolesława Krzywoustego, którzy na mocy jego ustawy sukcesyjnej otrzymali dzielnice. Przy każdym z nich podaj nazwę dzielnicy, którą otrzymał. Pamiętaj, że jeden z nich otrzymał także dzielnicę senioralną.

.....

.....

.....

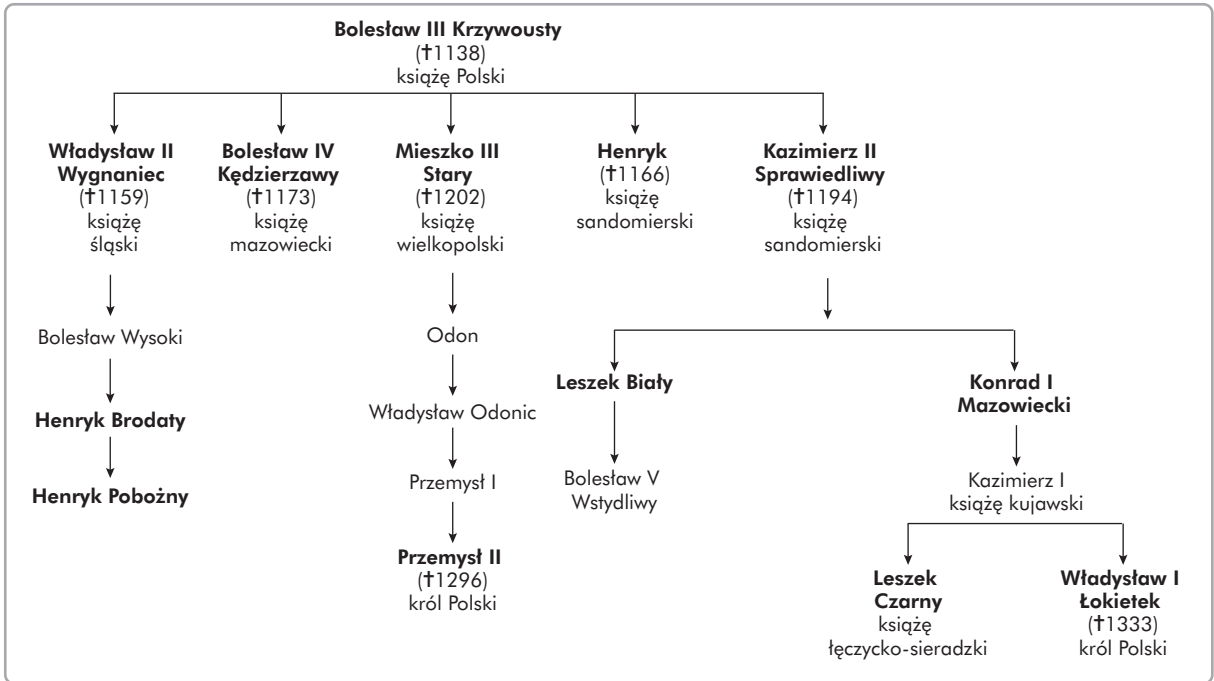
.....

.....

.....

.....

.....

b) Oceń, który z przedstawionych w tablicy genealogicznej Piastów był najlepszym z władców. Uzasadnij swoje zdanie, podając dwa argumenty odwołujące się do faktów historycznych.

.....

.....

.....

.....

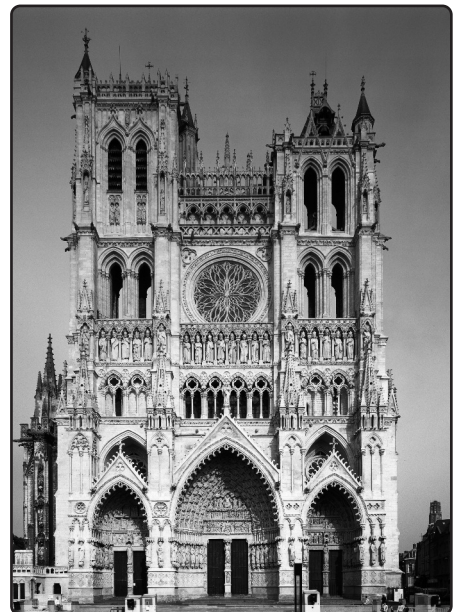
.....

.....

Zadanie 12. (4 pkt)

Przeanalizuj ilustrację, a następnie, posilując się wiedzą pozaźródłową, określ styl architektoniczny, jaki prezentuje budowla, oraz podkreśl spośród wymienionych poniżej elementów architektonicznych trzy widoczne na fotografii.

apsyda,	prezbiterium,
rozeta,	tympanon,
ambit,	maswerk

Styl architektoniczny:

.....

Zadanie 13. (4 pkt)

Każde z wymienionych w tabeli stwierdzeń dotyczących konfliktów krzyżacko-polskich oznacz literą P, jeśli jest prawdziwe, lub literą F, jeśli jest fałszywe.

a) Malbork stał się stolicą państwa krzyżackiego w Prusach w XIV w.	
b) Pokój po wielkiej wojnie z zakonem krzyżackim został podpisany w Toruniu w 1410 r.	
c) W czasie wojny trzynastoletniej wojska polskie odniosły zwycięstwo w bitwie pod Chojnicami.	
d) Wojnę trzynastoletnią zakończyło podpisanie pokoju w Toruniu.	

Zadanie 14. (3 pkt)

Spośród wymienionych niżej nazwisk podkreśl trzy, które wiążą się z renesansem.

Mikołaj Kopernik,

Marcello Bacciarelli,

Giovanni Lorenzo Bernini,

Rene Descartes,

Tomasz Morus,

Peter Paul Rubens,

Michał Anioł,

Dominik Merlini

Zadanie 15. (2 pkt)

Uporządkuj chronologicznie wydarzenia wojny trzydziestoletniej, przy najwcześniejszym stawiając literę A, zaś przy najpóźniejszym literę B. Pozostałych wydarzeń nie oznaczaj.

a) Śmierć Albrechta Wallensteina	
b) Bitwa pod Białą Górą	
c) Duński etap wojny	
d) Przystąpienie Szwecji do wojny	
e) Porozumienie pokojowe cesarstwa z Francją w Münster	

Zadanie 16. (3 pkt)

Przeanalizuj tekst źródłowy, a następnie, posiłkując się wiedzą pozaźródłową, wykonaj polecenia.

Zabramy wszystkim poddanym naszym jakiegokolwiek stanu i godności odnawiać pamięć tego [tj. wojen religijnych], zacząć się wzajemnie z powodu tego, co zaszło w przeszłości [...]; lecz mają się zachowywać i żyć razem spokojnie, jak bracia, przyjaciele i współobywatele [...]. I aby nie pozostać żadnego powodu do zaburzeń [...] pozwalamy wyznawcom rzeczonyj religii reformowanej żyć i przebywać we wszystkich miastach i miejscach naszego królestwa i krajów nam podległych z tem, że nie będą poszukiwani, prześladowani i niepokojeni [...]. Pozwalamy [...] odprawiać

w dalszym ciągu ich nabożeństwa we wszystkich miastach i miejscach nam podległych, gdzie zostały przez nich ustalone i odbywały się publicznie wiele razy w r. 1596 i 1597 [...].

Zabramiamy bardzo wyraźnie wszystkim wyznawcom rzeczonej religii wykonywania kultu poza miejscami dozwolonymi i wyznaczonymi niniejszym edyktem. Jak również [...] na naszym dworze, [...] ani też [...] w Paryżu i na pięć mil od [...] miasta. [...] Ogłaszamy wszystkich, którzy wyznają lub będą wyznawać rzeczoną religię, za zdolnych do dzierżenia i sprawowania wszelkich godności, urzędów i obowiązków publicznych.

Cyt. za: M. Stolarczyk, *Wybór tekstów źródłowych z historii powszechnej (do 1789 r.)*, Rzeszów 1978.

- a) Podaj obiegową nazwę, jakiej używano w odniesieniu do wspomnianych w tekście wyznawców rzeczonej religii reformowanej.
- b) Podaj imię władcy, który wystawił cytowany dokument.
- c) Oblicz i napisz, ile lat obowiązywały zasady ustanowione cytowanym edyktem.

Zadanie 17. (7 pkt)

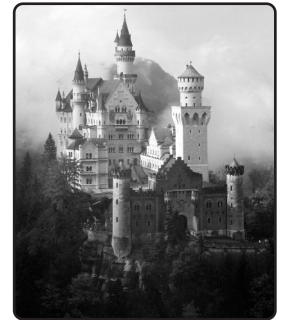
Przeanalizuj fotografie, a następnie, posiłkując się wiedzą pozaźródłową, wykonaj polecenia.

A

B

C

D

E

F

- a) Wpisz w wykropkowane miejsce litery, którymi oznaczono dwie budowle klasycystyczne.
.....
- b) Wyjaśnij, co wskazuje na klasycystyczny charakter budowli wskazanych przez ciebie w punkcie a).
.....
.....

- c) W wykropkowane miejsce wpisz literę, jaką oznaczono budowlę leżącą poza Polską.
- d) W wykropkowane miejsce wpisz litery, którymi oznaczono dwie budowle zbudowane w najstarszym stylu architektonicznym spośród zaprezentowanych na fotografiach.

Zadanie 18. (3 pkt)

Wpisz do odpowiednich rubryk tabeli nazwiska myślicieli, tak by odpowiadały opisom.

a) Twierdził, że naturalnym stanem człowieka jest wolność, a państwo powstało w wyniku umowy dobrowolnej między ludźmi. Swoje poglądy zawarł w dziele <i>Umowa społeczna</i> .	
b) W swoich dziełach atakował przesady, ciemnotę i brak moralności. Zwolennik tolerancji religijnej. Jego główne dzieło to <i>Traktat o tolerancji</i> .	
c) W pracy naukowej <i>O duchu praw</i> zawarł teorię polityczną podziału władz.	

Zadanie 19. (5 pkt)

Przeanalizuj ilustracje, a następnie, posiłkując się wiedzą pozaźródłową, wykonaj polecenia.

- a) Rozpoznaj dwie postaci ukazane na ilustracjach, które odegrały kluczową rolę w dziejach XVII-wiecznej Francji. Podpisz oba portrety funkcjami i nazwiskami.

A.
.....
.....

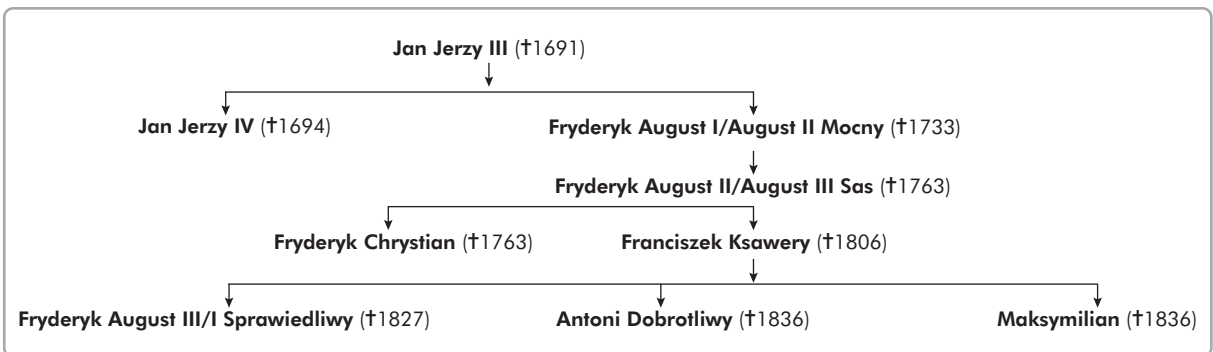
B.
.....
.....

b) Podaj nazwę formy ustrojowej, jaką wprowadzili we Francji omawiani ludzie, oraz przedstaw jej cechy.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 20. (4 pkt)

Przeanalizuj zamieszczony niżej fragment uproszczonego drzewa genealogicznego jednego z europejskich rodów panujących, a następnie, posilując się wiedzą pozaźródłową, wykonaj polecenia.

a) Podaj nazwę dynastii, której fragment drzewa genealogicznego ukazano na ilustracji.

.....

b) Spośród postaci umieszczonych na schemacie wypisz trzy, które władały Polską w różnych jej formach terytorialnych.

.....

c) Podaj nazwę, jakiej używano w odniesieniu do Polski w czasie panowania nad nią ostatniego z władców z zamieszczonego schematu.

.....

Zadanie 21. (4 pkt)

Przeanalizuj tekst źródłowy opisujący jedną z XVII-wiecznych formacji polskiej armii, a następnie, posiłkując się wiedzą pozaźródłową, wykonaj polecenia.

Oprócz szabli broń ich jest lanca zwana kopią, wewnątrz próżna, z wierzchu opleciona surowym rzemieniem i oblana smołą, którą jeździec, pędząc na koniu, może na wylot przebić zbroję. [...] Chorągwie odróżniają się kolorem proporców i drzewców kopii, które wkładają się w rurkę rzemienną [...], przymocowaną do kuli siodła i łączącą się ze strzemieniem. U łęku z lewej strony mają pistolet, pod lewym udem przywiązany do siodła koncerz bardzo długi, którego używają po skruszeniu kopii. Na zbroi noszą skórę tygrysią lub lamparcią spiętą pazurami na lewym ramieniu. Z tyłu mieli zwyczaj przyczepiać duże skrzydła sępie, które w pędzie czyniły wielki szelest.

Cyt. za: *Wiek XVI-XVIII w źródłach*, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S. B. Lenard, Warszawa 1999.

a) Podaj nazwę formacji, którą opisano w źródle.

b) Wymień dwie bitwy, wraz z datami rocznymi, w których formacja opisana w źródle odegrała kluczową rolę.

.....

.....

c) Wyjaśnij, na czym polegała siła opisanej w źródle formacji.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 22. (4 pkt)

Do każdego z wydarzeń z dziejów napoleońskiej Francji wpisanego w tabeli dobierz właściwą datę roczną i wpisz ją w odpowiednią rubrykę. Uwaga: nie wszystkie daty wymienione pod tabelą powinny zostać wykorzystane.

a) Bitwa pod Borodino	
b) Początek obrad kongresu wiedeńskiego	
c) Bitwa narodów pod Lipskiem	
d) Bitwa pod Waterloo	

1809, 1810, 1811, 1812, 1813, 1814, 1815

Zadanie 23. (3 pkt)

Zdefiniuj pojęcie „socjalizm utopijny”, a następnie spośród podanych niżej nazwisk podkreśl to, którego **nie należy** wiązać z socjalizmem utopijnym.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Charles Fourier, John Locke, Robert Owen, Claude Henri de Saint-Simon

Zadanie 24. (4 pkt)

Połącz osoby z wydarzeniami, wpisując odpowiednie litery w wykropkowania.

Romuald Traugutt

Jakub Szela

Aleksander Wielopolski

Piotr Wysocki

a) rabacja galicyjska, b) branka, c) Komuna Paryska, d) powstanie styczniowe, e) powstanie krakowskie, f) powstanie listopadowe, g) powstanie Wielkiego Proletariatu

Zadanie 25. (2 pkt)

Uporządkuj chronologicznie wydarzenia z czasów I wojny światowej, przy najwcześniejszym stawiając literę A, zaś przy najpóźniejszym literę B. Pozostałych wydarzeń nie oznaczaj.

a) Przystąpienie Stanów Zjednoczonych do wojny	
b) Zwycięstwo Niemców w bitwie pod Tannenbergiem	
c) Proklamowanie Aktu 5 listopada	
d) Ogłoszenie przez Niemcy nieograniczonej wojny podwodnej	
e) Morska bitwa jutlandzka	

Zadanie 26. (2 pkt)

Przeanalizuj mapę polityczną Europy z 1921 r., a następnie podaj nazwy 6 krajów, które w 1914 r. nie istniały, bądź nie miały samodzielności politycznej.

.....

.....

.....

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)